

Fullkomlig avlat?

För att alla som lider av covid-19 ska upptäcka hur denna extremt utsatta situation kan förstås och levas i trons ljus – den kristna övertygelsen att sjukdom och lidande ska ses som en del i "påskens mysterium", Kristi lidande, död och uppståndelse, och som ett stärkande av den egna identiteten som döpt kristen, en del av Kristi lidande kropp på jorden – har påven Franciskus den 19 mars 2020 beviljat så kallad *fullkomlig avlat* till de sjuka, vårdpersonalen och alla som förenar sig med de drabbade i bön för deras tillfrisknande, och i intentionen att pesten snart ska få ett slut.

Kyrkans högste representant, påven, Petrus efterträdare, som av Kristus har mottagit fullmakten att binda och lösa (Matteus 16:-19, Lukas 22:32) har också ansvar för alla dessa som omöjligen kan ta emot de sjukas smörjelse, bikta sig och få kommunionen (som kallas *viaticum*, "vägkosten", när den ges till en döende) och beviljar därför avlat åt dem, dvs. träder in i deras sista kamp och ställer alla andliga hjälpmedel till förfogande, dock utan den fysiska närvaron av en präst, vilket är den ordinarie formen av närvaro i mänskliga Extremsituationer.

För att förstå vad avlat handlar om måste man skilja mellan syndens skuld och syndens konsekvenser ("syndastraffet"), en skillnad som lätt kan verifieras i vårt vardagsliv.

Alla som lever i gemenskap med andra vet hur lätt konflikter uppstår, genom tanklöshet, egocentricitet, blindhet för egna vanemässiga beteenden, trötthet, avund eller illvilja.

Konflikter kan i bästa fall lösas genom att man ber om, och får, den andres förlåtelse. Ändå kan det lätt finnas kvar en tagg i själen hos den förorättade och hos den skyldige, trots att man är förlåten och har förlåtit. Skulden är utplånad, men konsekvenserna måste på något sätt åtgärdas, i förhållande till den sårande handlingens djup.

Skulden är alltså en sak. Den blir, genom Guds överflödande barmhärtighet och nåd i kraft av Kristi förtjänster, förlåten i biktens sakrament eller, vid mindre vardagssynder, förlåten utan bikt, men efter uppriktig ånger och vilja till gottgörelse.

Konsekvenserna ("straffet") kan däremot mycket väl kvarstå: en mördad uppstår inte från de döda, trots att mördaren är förlåten. En stulen summa måste återställas, hur mycket tjuven än ångrar sig. En förtalskampanj måste gottgöras, hur mycket förtalaren än har biktat sig. Annars är syndabekännelsen inte äkta utan bara ett sätt att spackla över sin egen medelmåttighet och uteblivna omvändelse.

Viljan till gottgörelse är därför det exakta måttet på ånger. Uttryckt på teologiskt språk: nåden finns alltid, men den är – som den av nazisterna avrättade lutherske teologen Dietrich Bonhoeffer sade – inte billig, den är inte detsamma som att bagatellisera förseelsen. Det är den billiga "nåden", som pytsas ut tanklöst av välmenande förkunnare, som har gjort att den verkliga Nåden, Guds och människors dyrbara förbarmande, har råkat i vanrykte. Det räcker inte med att säga "förlåt". Man måste också faktiskt ångra sig och omvända sig av hjärtat.

Omvändelse gör ont. Att acceptera den smärtpunkten är ett sätt att ta Kristi kors på sig, liksom när man tålmodigt och utan att förlora hoppet bär livets vedermödor – den form av askes som inte är självvadd.

Genom avlaten förstärks samhörigheten inom den stora syskonskara som kallas "de heligas gemenskap", kyrkan över hela jorden, kyrkan över tid och rum. Den enes förbön kommer den andres brist tillgodo. På det sättet förmedlas nåden i Kristi förtjänst genom kyrkan, nåden som försonar oss med Gud och med varandra.

Avlaten vill förtydliga att allt bygger på nåd, någonting man inte själv kan skapa utan mottar genom de andras förmedling. Den flödar ur "kyrkans skatt", som är oändlig, eftersom den bygger på Kristi förtjänster och helgonens (och vanliga människors) kärleksfulla förböner. Kyrkan får genom avlaten förmedla syndarens försoning med Gud och med kyrkan, det vill säga med den andra i gemenskapen. Gemenskapen ersätter kollektivt det som fattas och förmedlar Kristi läkedom. (Det är inte minst denna försoning som fridshälsningen i mässan handlar om. "Frid vare med dig", det betyder: "Det finns verkligen inget som längre står emellan oss, när vi nu ska gå fram till samma altare").

Samtidigt som avlaten visar att nåden är något man får som gåva, påminner den också om att nåden måste tas emot med stort allvar, i en hållning av kontinuerlig omvändelse.

Så länge vi lever i bristande kärlek, så länge är vi i behov av rening. Omvändelsen är en process som aldrig är avklarad och färdig, så länge vi lever och andas. Olika former av böner, andakter och goda gärningar visar graden av uppriktighet och kan bli en sporre till ökad kärlek, till Gud och de andra.

Men den som på sin dödsbädd inte längre kan göra något annat än att ångra sig av hjärtat, till den människan ger nu kyrkan fullkomlig avlat, det vill säga: träder in kollektivt till syndarens förmån och vädjar till Guds barmhärtighet.

Det är detta som den "fullkomliga" avlaten handlar om.

Bara den människa som lever i fullkomlig kärlek till Gud och till sina medmänniskor behöver ingen syndaförlåtelse och avlat – men finns det en sådan fullkomlig människa bland oss här på jorden? Troligen inte, därför att alla är på väg, i utveckling, under växande, fram till mognaden i Kristus. I denna kamp hjälper oss kyrkan genom alla "de heligas" böner och kärleksfulla omtanke.